

Papież Benedykt XVI

MYSTAGOGIA BENEDICTI

**Wprowadzenie w tajemnice
roku liturgicznego**

BOŻE NARODZENIE

**OD WIGILII UROCZYŚĆCI NARODZENIA PAŃSKIEGO
DO UROCZYŚĆCI ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI**

BISKUPÓW 2019

MYSTAGOGIA BENEDICTI
Wprowadzenie w tajemnice
roku liturgicznego

Autor:

Papież Benedykt XVI

Redakcja:

ks. dr Andrzej Demitrów

Skład, łamanie:

Barbara Drozd

Okładka:

Magdalena Kęszczyk, Barbara Drozd

© Libreria Editrice Vaticana

© Copyright by ORDO et PAX

Fundacja Benedyktynów w Biskupowie 2019

Wydanie pierwsze

Biskupów 2019

Wszelkie prawa zastrzeżone

Wydawca:

„ORDO et PAX” Fundacja Benedyktynów w Biskupowie

Biskupów 72, 48-340 Głuchołazy; tel. 77 439 82 06

www.fundacja.benedyktyni.org

Druk:

Wydawnictwo DLA PARAFII.COM

ul. J. Czyżewskiego 16, 80-336 Gdańsk

tel. 58 718 65 70

ISBN: 978-83-950641-2-8 (t.3)

Spis treści

KS. JERZY SZYMIK, BENEDYKTA XVI TEOLOGIA WCIELENIA 11

OD REDAKCJI 30

**1. UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO
HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ W NOCY
W BAZYLICE ŚW. PIOTRA 33**

**Bóg objawia swoją miłość w Dzieciątku
(24 grudnia 2005 r.) 35**

**Boże Dziecię prosi o naszą miłość
(24 grudnia 2006 r.) 40**

**Boże Narodzenie świętem odrodzonego stworzenia
(24 grudnia 2007 r.) 45**

**Uczyńmy wszystko, aby światło z Betlejem dotknęło ludzkich serc
(24 grudnia 2008 r.) 51**

**Betlejemscy pasterze pospieszyli nie zwlekając
(24 grudnia 2009 r.) 57**

**Moc opierania się tyranii władzy
(24 grudnia 2010 r.) 63**

**Prawdziwa radość i światło Bożego Narodzenia
(24 grudnia 2011 r.) 69**

**Nienaruszalna godność człowieka
(24 grudnia 2012 r.) 75**

2. UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO

BOŻONARODZENIOWE ORĘDZIE URBI ET ORBI 81

Dla ciebie, człowieku, Bóg stał się człowiekiem

(25 grudnia 2005 r.) 83

Świat potrzebuje Zbawiciela, który narodził się dla wszystkich

(25 grudnia 2006 r.) 86

Chrystus rozpoczyna «święty dzień», który nie zna zachodu

(25 grudnia 2007 r.) 91

Jeśli każdy myśli tylko o sobie, świat popada w ruinę

(25 grudnia 2008 r.) 95

W Betlejem znajdujemy naszą nadzieję

(25 grudnia 2009 r.) 100

Światło Bożego Narodzenia ogarnia tych, którzy otwierają się na miłość

(25 grudnia 2010 r.) 103

Boskie Dzieciątko przyniosło na świat uniwersalne przesłanie pojednania i pokoju

(25 grudnia 2011 r.) 107

Niech pokój zapanuje w każdym zakątku ziemi

(25 grudnia 2012 r.) 111

Kultura pokoju gwarancją przyszłości dla dzieci Betlejem

Msza święta na Placu Żłóbka

(13 maja 2009 r.) 115

3. ŚWIĘTO ŚWIĘTEGO SZCZEPANA

ROZWAŻANIA PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI 121

Uczeń i naśladowca Jezusa

(26 grudnia 2005 r.) 123

Dają świadectwo i służą Ewangelii

(26 grudnia 2006 r.) 125

Męczeństwo jest aktem miłości do Boga i ludzi

(26 grudnia 2007 r.) 127

Męczeństwo św. Szczepana opromienione

światłem Bożego Narodzenia

(26 grudnia 2008 r.) 129

Miłość jest mocniejsza od prób i prześladowań

(26 grudnia 2009 r.) 132

Heroiczne świadectwo wiary chrześcijan

w różnych częściach świata

(26 grudnia 2011 r.) 134

Święty Szczepan jest wzorem dla wszystkich,

którzy pragną służyć nowej ewangelizacji

(26 grudnia 2012 r.) 136

4. NIEDZIELA ŚWIĘTEJ RODZINY

ROZWAŻANIA PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI 139

Powołanie i misja rodziny

(31 grudnia 2006 r., ROK C) 141

Obrona rodziny jest obroną dobra osoby i społeczeństwa (30 grudnia 2007 r., ROK A)	143
Rodzina wzorem miłości i solidarności (28 grudnia 2008 r., ROK B)	145
Dobra rodzina jest najlepszą szkołą życia (27 grudnia 2009 r., ROK C)	148
Święta Rodzina jest wzorem dla każdej ludzkiej rodziny (26 grudnia 2010 r., ROK A)	150
Święta Rodzina strzeże wielkiego daru życia (30 grudnia 2012 r., ROK C)	153
Odrzucajcie niszczycielską moc nienawiści Homilia podczas mszy świętej na zboczu Góry Przepaści, Nazaret (14 maja 2009 r.)	156

**5. UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI
HOMILIE PODCZAS I NIESZPORÓW 163**

Pieśń chwały i wdzięczności (31 grudnia 2005 r.)	165
Dwa wymiary czasu (31 grudnia 2006 r.)	169
Współcześni ludzie cierpią na brak nadziei (31 grudnia 2007 r.)	173
Nikt sam nie zbuduje własnego szczęścia (31 grudnia 2008 r.)	178
Solidarność z rodzinami w czasach kryzysu ekonomicznego (31 grudnia 2009 r.)	184

Kościół w Rzymie jest solidarny z ubogimi i cierpiącymi (31 grudnia 2010 r.)	188
Dziękujemy Panu za Jego dobrodziejstwa i powierzamy Mu nadzieję na przyszłość (31 grudnia 2011 r.)	193
Bilans mijającego roku, który dobiega końca (31 grudnia 2012 r.)	199

**6. UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI
HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ I ROZWAŻANIA
PRZED MODLITWĄ ANIOŁ PAŃSKI 205**

Budowanie pokoju zadaniem każdego człowieka Homilia podczas Mszy świętej (1 stycznia 2006 r.)	207
Droga do pokoju Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (1 stycznia 2006 r.)	211
Pokój darem Bożego Narodzenia Homilia podczas Mszy Świętej (1 stycznia 2007 r.)	212
Chrystus naszym pokojem Rozważanie przed modlitwą <i>Anioł Pański</i> (1 stycznia 2007 r.)	217
Prawdziwy pokój jest przede wszystkim Bożym darem Homilia podczas Mszy świętej (1 stycznia 2008 r.)	219

Miłość jednocząca rodzinę pomaga budować pokój

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2008 r.) 224

Potrzebny jest umiar i solidarność, aby zwalczyć ubóstwo

Homilia podczas Mszy świętej

(1 stycznia 2009 r.) 227

Umocnieni łaską Pana, dążmy do globalnej solidarności

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2009 r.) 234

Ochrona środowiska jest drogą do pokoju

Homilia podczas Mszy świętej

(1 stycznia 2010 r.) 237

Zatrzymajcie się i odrzućcie przemoc!

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2010 r.) 243

Sprawiedliwy i pokojowy ład społeczny w świecie jest możliwy i nieodzowny.

Homilia podczas Mszy świętej

(1 stycznia 2011 r.) 246

Cały Kościół modli się do Boga o dar pokoju

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2011 r.) 251

Wychowanie jest integralną częścią ewangelizacji

Homilia podczas Mszy świętej

(1 stycznia 2012 r.) 254

Wzywam wszystkich, by poszukiwali sprawiedliwości i pokoju

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2012 r.) 260

Człowiek jest stworzony do pokoju

Homilia podczas Mszy świętej

(1 stycznia 2013 r.) 262

Na drogach dialogu, zrozumienia i pojednania

Rozważanie przed modlitwą *Anioł Pański*

(1 stycznia 2013 r.) 267

7. KATECHEZY O BOŻYM NARODZENIU

PODCZAS AUDIENCJI OGÓLNYCH 271

Dlaczego Bóg stał się człowiekiem?

(27 grudnia 2006 r.) 273

Niech Maryja kieruje naszymi krokami w nowym roku

(2 stycznia 2008 r.) 277

Dom w Nazarecie szkołą modlitwy

(28 grudnia 2011 r.) 281

KS. JERZY SZYMIK, BENEDYKTA XVI TEOLOGIA WCIELEŃIA

Kolejny, trzeci już tom *Mystagogia Benedicti*, jest poświęcony tajemnicom Bożego Narodzenia. Okres krótki, ale jakże intensywny i obfity w mystagogiczne misteria: od Wigilii po Nowy Rok, czyli Uroczystość Theotokos. Pierwsze słowa tej książki zostały zaczerpnięte z Psalmu 2 i brzmią: „Pan powiedział do mnie, Tyś Synem moim, Ja Ciebie dziś zrodziłem”. I potem, w kolejnych homiliach, orędziach, rozważaniach i katechezach pojawiają się typowe tematy bożonarodzeniowe: radość, pokój, wielkość człowieczeństwa, cud dziecka, wartość rodziny, nadzieja, solidarność, męczeństwo Szczepana, wiara Maryi. Typowe, ale – jak to u Benedykta XVI zawsze – oryginalnie ujęte, odkrywcze teologicznie, przejmujące egzystencjalnie. To wszystko czytelnik wyczyta w kilkudziesięciu tekstach tej wspaniałej książki.

Tu zaś, we wstępie do niej, chciałbym zaproponować autorską syntezę teologii Inkarnacji, nad którą Joseph Ratzinger pracował na długo przed konklawe z 2005 roku, a którą finalizował podczas ośmiu lat pontyfikatu. Z tego ściśle teologicznego dorobku czerpał treści i wątki, które następnie rozwijał w homiliach i rozważaniach papieskich. I właśnie w świetle tej, poniżej zarysowanej Benedykta XVI teologii Wcielenia, warto czytać i interpretować treści tej książki.

1. Początek

Konstruując własny, oryginalny kształt teologii Wcielenia, J. Ratzinger/Benedykt XVI odwołuje się do szeregu tekstów biblij-

nych, patrystycznych, średniowiecznych i współczesnych. Na czoło wysuwa się tu jednak zdecydowanie Prolog Ewangelii św. Jana (J 1,1-18), o którym pisze Papież we wprowadzeniu do adhortacji *Verbum Domini*, że „ten wspaniały tekst zawiera syntezę całej wiary chrześcijańskiej”¹. Janowy Prolog przekazuje bowiem w jedynym w swoim rodzaju, genialnie teo-logicznym skrócie to, co jest fundamentem chrześcijaństwa, a zarazem (tym samym) syntezą teologii Wcielenia i chrystologii sensu: to samo Słowo Boże, przez które „wszystko się stało” (J 1,3), a które „stało się ciałem i zamieszkało wśród nas” (J 1,14), jest „na początku” (J 1,1)². Absolutną podstawą i absolutnym źródłem wszystkiego jest właśnie treść owego *en archē*, „na początku”, które objawia prawdę o wewnątrztrynitarnym życiu Boga:

„[...] mowa jest o *początku* o charakterze absolutnym, który nam opowiada o wewnętrznym życiu Boga. Janowy Prolog mówi nam, że *Logos* jest rzeczywiście *od zawsze* i *od zawsze On jest Bogiem*. Tak więc nigdy nie było w Bogu czasu, w którym nie było *Logosu*. Słowo istniało przed stworzeniem. Dlatego w centrum życia Bożego jest komunია, jest absolutny dar. Bóg jest miłością (1 J 4,16)”³.

Dlatego też – bo rzecz sięga wnętrza i prawdy Boga – inkarnacja Słowa jest zawsze wcieleniem Logosu, czyli darem Boskiego Sensu: wprowadzeniem świata do wnętrza Boga. Skutkiem Wcielenia jest przebóstwienie, *theosis*, jak chciała i co zawsze podkreślała teologia wschodnia.

¹ Benedykt XVI, *Adhortacja 'Verbum Domini'* (30.09.2010) [dalej: VD], nr 5, s. 9. W tym samym wprowadzeniu Papież nazywa Prolog Janowy „przewodnikiem” po teologii Słowa, a kreśląc projekt adhortacji, pisze, że zamierza „nieustannie” nawiązywać w niej do J 1,1-18. Tamże.

² VD, nr 6, s. 13.

³ VD, nr 6, s. 13. Por. J. Ratzinger/Benedykt XVI, H.U. von Balthasar, *Maryja w tajemnicy Kościoła*, tł. W. Szymona, Kraków 2007 [dalej: M], s. 78-82.

W Jezusie Chrystusie, Wcielonym Bożym Synu, sens rzeczywistości stał się „uchwytny” w podwójnym znaczeniu. Po pierwsze, „uchwytny” w znaczeniu „osiągalny” („dosiężny”). Po drugie, w znaczeniu „pojmwalny” („rozumiały”, „czytelny”). Przynoszące zbawczy sens Słowo Boga nabrało we Wcielonym Synu „najwyższej” intensywności, gęstości, prostoty – i piękna, pociągającego mocą prawdy. Tradycja patrystyczna i średniowieczna ukuły sugestywny zwrot: „Słowo stało się krótkie”, „Logos się skurczył, stał się małeńki”⁴. *Ho Logos pachytenai* (lub *brachytenai*) – pisał Orygenes w *Peri Archon*⁵. *Das Wort verdichtet sich* (zagęszcza się, gęstniej, spręża) – brzmiał tytuł chrystologicznego tekstu Hansa Ursa von Balthasara w „Communio”⁶. Bóg w swoim Synu zmieścił całe swoje Słowo, skoncentrował je w Nim, skondensował, „zgęścił”. Stąd Logos zawiera w sobie „wszystko”, całą nieumniejszoną prawdę, absolutny sens – ale właśnie uchwytne dla człowieka, ułomnego stworzenia, dzięki swej prostocie i jedności – *par excellence* Chrystusowej⁷.

---

⁴ VD, nr 12, s. 19; J. Ratzinger, *Eucharystia. Bóg blisko nas*, red. S.O. Horn, V. Pf-nür, tł. M. Rodkiewicz, Kraków 2005 [dalej: EBBN], s. 21.

⁵ I,2,8: SC 252, s. 127-129 (cyt. za: VD, nr 12, s. 19).

⁶ H.U. von Balthasar, *Das Wort verdichtet sich*, w: Internat kath. Zeitschrift 6 (1977) 397-400. Do tekstów z Orygenesem, Grzegorzem z Nazjanzu i Maksyma Wyznawcy, które przytacza tu Balthasar, należałoby jeszcze dołączyć Augustyna, dającego typowo zachodnie sformułowanie tego samego wątku: *Tract. In Joh* 17,7n CCL (cyt. za: M, s. 80). Trzeba też tu pamiętać o możliwej w Niemczech grze słów pomiędzy *verdichten* (zagęszczać) a *dichten* (tworzyć poezję). Słowo „gęstnieje” i (czyli) tym samym zostaje „upoetycznione”, staje się poezją.

⁷ „Ojcowie Kościoła w swoim greckim tłumaczeniu Starego Testamentu czytali słowa proroka Izajasza, które cytował także św. Paweł, by ukazać, w jaki sposób nowe drogi Boże zapowiedziane były w Starym Testamencie. Czytano tam: ‘Bóg uczynił swoje Słowo krótkie, skrócił je’ (por. LXX Iz 10,23; Rz 9,28) [...] Słowo, które Bóg przekazuje nam w księgach Pisma Świętego, z biegiem

OD REDAKCJI

Prezentując w obecnym tomie serii *Mystagogia Benedicti* teksty papieskie na okres Bożego Narodzenia, pragniemy zwrócić uwagę na kilka istotnych cech tego zbioru.

Podczas kwerendy w dostępnych materiałach wystąpień Benedykta XVI szybko okazało się, że znacząca ilość jego przemówień na poszczególne dni tego okresu liturgicznego wymaga publikacji dwóch osobnych tomów. Pierwszy, który obejmuje Oktawę Bożego Narodzenia, czyli teksty od Mszy świętej w noc Narodzenia Pańskiego, 24 grudnia, do Uroczystości Świętej Bożej Rodzicielki, przypadające 1 stycznia, stanowi treść obecnej publikacji. Drugi tom, obecnie w przygotowaniu, będzie obejmował okres Epifanii, czyli wypowiedzi papieskie od Uroczystości Objawienia Pańskiego do Święta Ofiarowania Pańskiego.

Ważną cechą obecnego zbioru przemówień jest jego chronologia, bazująca na kolejnych dniach Oktawy Bożego Narodzenia. Sam dzień uroczystości Narodzenia Pańskiego obejmuje teksty wygłoszone zarówno podczas Mszy świętej w nocy, jak też orędzie *Urbi et orbi*, tradycyjnie przekazywane wiernym podczas modlitwy południowej *Anioł Pański*. Do tego zbioru włączyliśmy w tym miejscu homilię, którą papież wygłosił w Betlejem w Bazylice Narodzenia Pańskiego podczas podróży apostolskiej do Ziemi Świętej. Uznaliśmy bowiem, że jej treść, bazująca na czytaniach z tej właśnie uroczystości, wprowadza jeszcze głębiej w Misterium wcielenia Słowa Bożego.

Drugi dzień świąt Bożego Narodzenia jest jednocześnie świętem św. Szczepana, pierwszego męczennika, któremu niemal rokrocznie towarzyszyło rozważanie podczas tradycyjnej południowej modlitwy papieża. Również Niedziela Świętej Rodziny była dla Benedykta XVI sposobnością do podjęcia rozważania podczas tej właśnie modlitwy nad życiem ukrytym Zbawiciela. Podobnie jak pierwszego dnia Świąt, także do tej części włączamy papieską homilię wygłoszoną w Nazarecie, podczas wspomnianej wyżej podróży do Ziemi Świętej.

Na szczególną uwagę w tym tomie zasługują słowa Benedykta XVI z I nieszporów Uroczystości Świętej Bożej Rodzicielki wieńczące jednocześnie rok kalendarzowy. Były one wprowadzeniem do dziękczynnej pieśni *Te Deum* za miniony rok i zarazem podsumowaniem z perspektywy wiary najważniejszych wydarzeń minionych miesięcy w Kościele i na świecie. Niektóre z przemówień papieskich nie były dotychczas tłumaczone na język polski, stąd tym cenniejsze jest ich udostępnienie w kontekście wydania *Mystagogii Benedicti*. Podstawą przekładu był tekst w języku włoskim, w którym też papież wygłaszał rozważanie w Bazylice św. Piotra, dostępny obecnie na stronie internetowej Stolicy Apostolskiej.

Sam dzień Uroczystości Świętej Bożej Rodzicielki wiązał się przede wszystkim z homiliami wygłaszanymi rokrocznie przez Benedykta XVI podczas Mszy świętej i następującymi po nich rozważaniami przed modlitwą *Anioł Pański* oraz ze składanymi w wielu językach życzeniami noworocznymi. W obecnej publikacji przytaczamy razem homilie i rozważania z modlitwy południowej, w kolejności chronologicznej, dołączając życzenia noworoczne w języku polskim.

Zwieńczeniem tego tomu są trzy katechezy Benedykta XVI, wygłoszone podczas audiencji ogólnych w środy, które przypadają na czas oktawy Bożego Narodzenia. Ich wymowa i znaczenie są szczególnie istotne dla wprowadzenia w Misterium Wcielenia odwiecznego Słowa.

Ks. Andrzej Demitrów

Redaktor serii *Mystagogia Benedicti*

1

UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO

HOMILIE PODCZAS MSZY
ŚWIĘTEJ W NOCY

UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO HOMILIE PODCZAS MSZY ŚWIĘTEJ W NOCY W BAZYLICE ŚW. PIOTRA

Bóg objawia swoją miłość w Dzieciątku

(24 grudnia 2005 r.)

Pan «powiedział do mnie: „Tyś Synem moim, Ja Ciebie dziś zrodziłem”». Tymi słowami Psalmu 2 Kościół rozpoczyna Mszę świętą w noc Bożego Narodzenia, kiedy świętujemy narodziny naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa w betlejemskiej stajence. Psalm ten należał niegdyś do rytuału koronacji królów judzkich. Naród izraelski, ze względu na swoje wybranie, w szczególny sposób czuł się Bożym synem, przybranym przez Boga. Zważywszy, że król był uosobieniem tego ludu, jego intronizacja była przeżywana jako uroczysty akt Bożego przybrania, podczas którego król był w jakiś sposób włączany w tajemnicę samego Boga. W betlejemską noc te słowa, które faktycznie wyrażały raczej nadzieję niż rzeczywistość, zyskały nowy i nieoczekiwany sens. Dziecko w żłóbku jest naprawdę Synem Bożym. Bóg to nie wiekuista samotność, lecz miłość, która wyraża się we wzajemnym obdarowywaniu sobą. On jest Ojcem, Synem i Duchem Świętym.

Co więcej: w Jezusie Chrystusie, Synu Bożym, sam Bóg, Bóg z Boga, stał się człowiekiem. Do Niego Ojciec mówi: «Tyś moim Synem». Odwieczne «dziś» Boga zstąpiło w ulotne «dziś» świata i zbliża nasze przemijające «dziś» do wiekuistego «dziś» Boga. Bóg jest tak wielki, że może stać się mały. Bóg jest tak potężny, że może stać się słaby i wyjść nam naprzeciw jako bezbronny

dziecko, abyśmy Go mogli pokochać. Bóg jest tak dobry, że zrezygnował ze swej Boskiej świetności; zszedł do stajenki, abyśmy mogli Go odnaleźć i by w ten sposób Jego dobroć dotknęła również nas, udzieliła się nam i dalej przez nas się rozchodziła. To jest Boże Narodzenie: «Tyś Synem moim, Ja Ciebie dziś zrodziłem». Bóg stał się jednym z nas, abyśmy mogli być z Nim, stać się do Niego podobni. Na swój znak wybrał Dziecko w żłóbku: taki jest On. W ten sposób uczymy się Go poznawać. Nad każdym dzieckiem lśni coś z blasku promienia tego «dziś», tej bliskości Boga, którą musimy kochać i której musimy się poddać – nad każdym dzieckiem, nawet jeszcze nie narodzonym.

Posłuchajmy innych słów liturgii tej Świętej Nocy, tym razem zaczerpniętych z Księgi proroka Izajasza: «nad mieszkańcami kraju mroków światło zabłysło» (9,1). Słowo «światło» powraca w całej liturgii tej Mszy świętej. Spotykamy je ponownie we fragmencie z Listu świętego Pawła do Tytusa: «Ukazała się łaska» (2,11). Wyrażenie «ukazała się» pochodzi z języka greckiego i w tym kontekście znaczy to samo, co po hebrajsku wyrażone jest słowami «zabłysło światło»: «pojawienie się», «objawienie» – to rozbłyśnięcie Boskiego światła w świecie pełnym mroku i nierozwiązanych problemów. W końcu Ewangelia opowiada nam, że pasterzom ukazała się Boża chwała i «zewsząd ich oświeciła» (Łk 2,9). Tam gdzie pojawia się chwała Boża, na świecie rozchodzi się światło. «Bóg jest światłością, a nie ma w Nim żadnej ciemności» – mówi święty Jan (1 J 1,5). Światło jest źródłem życia.

Światło oznacza jednak przede wszystkim poznanie, oznacza prawdę, która jest przeciwieństwem mroku kłamstwa i niewiedzy. I tak światło pozwala nam żyć, wskazuje nam drogę. Światło,

jako że daje ciepło, oznacza także miłość. Tam gdzie jest miłość, pojawia się w świecie światło; tam gdzie jest nienawiść – świat pogrążony jest w ciemności. Tak, w betlejemskiej stajence ukazała się światłość wielka, której świat oczekuje. W tym Dzieciątku złożonym w stajence Bóg ukazuje swoją chwałę – chwałę miłości, która daje w darze siebie i wyzbywa się wszelkiej wielkości, by prowadzić nas drogą miłości. Światło betlejemskie nigdy nie zgasło. W ciągu tych wszystkich stuleci docierało do ludzi, «ze wsząd ich oświecając». Gdzie rodziła się wiara w to Dzieciątko, tam też rozkwitała miłość – dobroć dla innych, czuła troska o słabych i cierpiących, łaska przebaczenia. Strumień światła, miłości i prawdy wychodzi z Betlejem i biegnie przez stulecia. Jeśli popatrzymy na świętych – od Pawła i Augustyna po świętego Franciszka i świętego Dominika, od świętego Franciszka Ksawerego i Teresy z Ávili po Matkę Teresę z Kalkuty – widzimy ten strumień dobra, tę drogę światła, które wciąż na nowo się odradza w tajemnicy Betlejem, w Bogu, który stał się Dzieciątkiem. Przemocy tego świata Bóg przeciwstawia w tym Dzieciątku swoją dobroć i wzywa nas, byśmy poszli za Dzieciątkiem.

Wraz z choinką nasi austriaccy przyjaciele przywieźli nam także świąteczne, które zapalili w Betlejem. Chcą nam w ten sposób powiedzieć, że prawdziwą tajemnicą Bożego Narodzenia jest wewnętrzna światłość bijąca od tego Dzieciątka. Pozwólmy, aby ta wewnętrzna światłość przeniknęła do naszych serc i rozpałała w nich płomyk Bożej dobroci. Niech miłość nas wszystkich napełnia światłem ten świat! Nie pozwólmy, by zawieruchy naszych czasów zgasiły ten rozpalony przez wiarę płomień! Strzeżmy go wiernie i obdarzajmy nim innych! Tej nocy, kiedy spoglądamy

w stronę Betlejem, módlmy się także w sposób szczególny za miejsce narodzin naszego Odkupiciela oraz za ludzi, którzy tam żyją i cierpią. Pragniemy modlić się o pokój w Ziemi Świętej: Wejrzyj, Panie, na ten zakątek ziemi, który, jako Twoja ojczyzna, jest Ci tak bardzo drogi! Spraw, by zabłysło tam Twoje światło! Spraw, by nastał tam pokój!

«Pokój» jest trzecim kluczowym słowem liturgii tej Świętej Nocy. Dziecię, które Izajasz zapowiada, zostaje nazwane przez niego Księciem Pokoju. Mówi się, że On będzie panował «w pokoju bez granic». Ewangelia głosi pasterzom «chwałę Boga na wysokościach» i «na ziemi pokój». Niegdyś czytało się: «ludziom dobrej woli»; nowy przekład mówi: «ludziom Jego upodobania». Co ta zmiana oznacza? Czy już się nie liczy dobra wola? Sformułujmy pytanie lepiej: kim są ludzie, których Bóg miłuje, i dlaczego ich miłuje? Czy Bóg jest stronnicy? Czy kocha tylko niektóre osoby, a inne pozostawia samym sobie? Ewangelia odpowiada na te pytania, ukazując konkretnych ludzi miłowanych przez Boga. Są to pojedyncze osoby: Maryja, Józef, Elżbieta, Zachariasz, Symeon, Anna itd. Ale są też dwie grupy ludzi: pasterze oraz Mędrcy ze Wschodu, zwani Trzema Królami. Tej nocy zajmijmy się pasterzami. Co to za ludzie? Pasterze byli pogardzani przez otoczenie; uważani byli za niezbyt godnych zaufania, i nie mogli zeznawać w sądzie jako świadkowie. Ale kim byli naprawdę? Oczywiście nie byli to wielcy święci, jeśli tym słowem określamy osoby obdarzone heroicznymi cnotami. Byli to ludzie prości. Ewangelia uwydatnia pewną ich cechę, która potem, w nauczaniu Jezusa, będzie odgrywała ważną rolę. Byli to ludzie czuwający, przede wszystkim w znaczeniu zewnętrznym: nocą czuwali przy swych

owcach. Ale ma to też swój głębszy wymiar: byli otwarci na słowo Boże, na zwiastowanie anioła. Ich życie nie było skoncentrowane na sobie; ich serca były otwarte. W jakiś sposób w głębi duszy oczekiwali czegoś, ostatecznie czekali na Boga. Ich czujność była gotowością – gotowością do słuchania, gotowością do wyruszenia w drogę. Była oczekiwaniem na światło, które wskaże drogę. I o to właśnie chodzi Bogu. On kocha wszystkich, ponieważ wszyscy są Jego stworzeniem. Niektórzy jednak zamknęli swe dusze; Jego miłość nie ma do nich dostępu. Sądzą, że nie potrzebują Boga, nie chcą Go. Inni, którzy pod względem moralnym są być może równie nędzni i grzeszni, przynajmniej cierpią z tego powodu. Oni czekają na Boga. Wiedzą, że potrzebują Jego dobroci, nawet jeśli nie mają o tym jasnego wyobrażenia. Ich dusze, otwarte w oczekiwaniu, może napęlić Boże światło, a wraz z nim pokój Boży. Bóg szuka ludzi, którzy będą nieśli i przekazywali Jego pokój. Prośmy Go, by nasze serca nie były zamknięte, kiedy przyjdzie. Róbmy wszystko, byśmy mogli czynnie szerzyć Jego pokój właśnie w naszych czasach.

Dla chrześcijan słowo «pokój» zyskało bardzo szczególne znaczenie: stało się słowem określającym komunię w Eucharystii. W niej jest obecny Chrystusowy pokój. Wszystkie miejsca, w których sprawowana jest Eucharystia, tworzą sieć pokoju, obejmującą cały świat. Wspólnoty zgromadzone wokół Eucharystii stanowią królestwo pokoju rozległe jak świat. Gdy sprawujemy Eucharystię, jesteśmy w Betlejem, w «domu chleba». Chrystus daje nam w darze siebie i tym samym daje nam swój pokój. Daje nam go, abyśmy nieśli światło pokoju w sobie i przekazywali je innym; abyśmy stawali się budowniczymi pokoju i w ten sposób

przyczyniali się do zaprowadzenia pokoju na świecie. Dlatego módlmy się: Panie, spełnij Twą obietnicę, spraw, by tam, gdzie jest niezgoda, narodził się pokój! Spraw, by pojawiła się miłość tam, gdzie króluje nienawiść! Spraw, by zajaśniało światło tam, gdzie panują ciemności! Uczyń nas zwiastunami Twego pokoju! Amen.

OssRomPol 2/2006, s. 20-21.

Boże Dziecię prosi o naszą miłość

(24 grudnia 2006 r.)

Drodzy bracia i siostry!

Przed chwilą wysłuchaliśmy w Ewangelii słów, które aniołowie w świętą noc skierowali do pasterzy, a które teraz Kościół nam obwieszcza: «Dziś (...) w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz Pan. A to będzie znakiem dla was: znajdziecie Niemowlę owinięte w pieluszki i leżące w żłobie» (Łk 2,11 n.). W tym znaku danym pasterzom nie ma nic cudownego, nic nadzwyczajnego, nic wspianiałego. Zobaczają tylko Niemowlę owinięte w pieluszki, które, jak wszystkie dzieci, potrzebuje matczynej opieki; Dziecko urodzone w stajni i dlatego leżące nie w kołysce, lecz w żłobie. Znakiem Boga jest potrzebujące pomocy, ubogie Dziecko. Jedynie sercem pasterze zdołają dostrzec, że w tym Dziecku wypełniła się obietnica proroka Izajasza, której wysłuchaliśmy w pierwszym czytaniu: «Dziecię nam się narodziło, Syn został nam dany, na Jego barkach spoczęła władza» (Iz 9, 5). I nam dano ten sam znak. Anioł Boży poprzez orędzie Ewangelii zachęca także i nas, byśmy w sercu podjęli drogę pozwalającą zobaczyć Niemowlę leżące w żłobie.